

INLEDNING

CARL-MAGNUS CARLSTEIN

Linköpings universitet
carl-magnus.carlstein@liu.se

DAVID DAVAGE

Akademi för Ledarskap och Teologi
david.davage@altutbildning.se

MOA MARKEN

Örebro universitet
moa.marken@oru.se

I denna bok hyllar vi Greger Andersson – vår vän, handledare och kollega. Vi vill uttrycka vår tacksamhet över hans gärning som lärare och forskare nu när han närmar sig pensionen. Några av oss är redaktörer som har sett till att det har blivit en festskrift. Andra är författare som har bidragit med spännande artiklar. Ytterligare andra uttrycker tacksamhet genom att stå med på en gratulationslista.

Greger har gjort avtryck i våra liv: som *person* är Greger generös, omtänksam, klok och nyfiken; som *litteraturvetare* har han utmanat oss att förstå berättande på nya sätt; och som *teolog* har han fördjupat vår förståelse av alltifrån gammaltestamentligt berättande till kristna skolor. Många skulle nog också säga att han hjälpt dem att få en hållbar tro.

I det som följer ger vi en introduktion till dessa tre aspekter av Gregers gärning, följt av en översikt över artiklarna i denna volym, en lista över Gregers publikationer, samt en gratulationslista.

PERSONEN

Det är svårt att fånga in en person i några få ord. Det gäller inte minst Greger. Men orden generös och omtänksam samt klok och nyfiken, får ändå stå i centrum för ett försök att beskriva varför vi, som redaktörer och många andra, uppskattar Greger så mycket.

Ett område där Gregers generositet och omtänksamhet lyser igenom på ett tydligt sätt är i sin roll som handledare. Greger är generös med sin tid. Rollen som universitetslärare och forskare kan vara stressig. Men Greger lyckas ändå ta sig tid att lyssna och samtala, att bjuda på skarp återkoppling och moraliskt stöd. Det har aldrig varit svårt att få till handledningsträffar och Greger är noga med sin respons. I vissa perioder kunde avhandlingsavsnitt skickas in på fredag eftermiddag för att sedan komma tillbaka redan på måndag morgon med utförlig återkoppling – en uppoffring långt utöver vad en kan förvänta sig som doktorand.

Generositet kan förstås som en form av omtänksamhet. Men omtänksamhet handlar också om att i bredare bemärkelse genuint bry sig om någon. Detta karaktärsdrag är uppenbart för oss som haft Greger som lärare och kollega. Även om undervisning och handledning är en arbetsuppgift för professorer som Greger, är känslan allt annat att man som student är ett formellt uppdrag. Vi är många som kan vittna om hur Greger genom sin klokskap och engagemang i det han undervisar har väckt nyfikenhet och inspirerat till vidare studier. Detta är inte främst därför att Greger har en sällsynt pedagogisk förmåga att vidga perspektiv, utmana förförståelser och ställa frågor som inbjuder till att tänka tillsammans, utan att han genom sin person bygger förtroende genom engagemang.

Som kollega är han på samma sätt uppmuntrande, kreativ och har en förmåga att bygga en god och positiv kultur runt sig. Förutom intellektuellt spänstiga samtal i korridoren dyker det i mailkorgen titt som tätt upp ett mail som börjar med: ”Jag tänkte på dig och ditt projekt häromdagen ...”, och så följer ett tips på någon spännande artikel eller ny forskning som relaterar till det en själv just nu håller på att studera. Vilken förmån att få ha Greger i sin närhet!

LITTERATURVETAREN

Greger lade fram sin avhandling 2001. Även om han hade studerat litteraturvetenskap och bidragit till fältet innan dess, kan disputationen ses som en startpunkt för hans gärning som litteraturvetare. Till saken hör att detta också var den andra avhandlingen i litteraturvetenskap som lades fram vid Örebro universitet, och den kom att sätta en stark prägel på forskningsmiljön. Tillsammans med sina kollegor skapade Greger den tvärvetenskapliga forskningsgruppen ”Berättande, liv, mening”. Detta har blivit något av en nyckelmening för den humanistiska forskning som bedrivs vid universitet. Mer specifikt har Gregers gärning alltså präglats av ett fokus på berättelser, inte minst hur teorier om berättande (narratologi) används av både bibelvetare och litteraturvetare för att tolka och förklara berättelser. På ett övergripande plan har ett av hans stora bidrag varit att utveckla en alternativ syn på berättande tillsammans med sin handledare och kollega Lars-Åke Skalin.¹

STANDARDTEORIN

Som forskningsämne växte narratologin fram på 1960-talet, en tid starkt präglad av strukturalismen. Detta innebar att studiet av berättelser fokuserade på att blottlägga strukturen bakom olika fenomen. Mer specifikt upptogs mycket av forskningen åt uppgiften att formulera en grammatik som kunde förklara hur *alla* typer av berättande fungerar. Utgångspunkten var att allt berättande följer samma regelsystem, det vill säga att samma typ av byggstenar – till exempel figurer eller intrig – fun-

¹ För sammanfattningar av detta bidrag, se Greger Andersson och Tommy Sandberg, ”Sameness versus Difference in Narratology: Two Approaches to Narrative Fiction”, *Narrative* 26/3 (2018), 241–261; Greger Andersson et al., ”Introduction: Sameness and Difference in Narratology”, *Frontiers of Narrative Studies* 5/1 (2019), 11–16; Greger Andersson och Jimmy Engren, ”Narration, Life, and Meaning in History and Fiction”, *Scandinavian Journal of History* 47/1 (2022), 62–82. Se också Lars-Åke Skalin, *Karaktär och perspektiv: Att tolka litterära gestalter i det mimetiska språkspelet* (AUUHL, 17; Stockholm: Almqvist & Wiksell International, 1991); Richard Walsh, *The Rhetoric of Fictionality: Narrative Theory and the Idea of Fiction* (Columbus: Ohio State University Press, 2007); Sylvie Patron, *Le narrateur: Introduction à la théorie narrative* (Paris: Armand Colin, 2009).

gerar likadant oavsett vilken sorts berättelse de förekommer i. Att förstå en berättelse handlar då om att summera innebörden av byggstenarna nedifrån och upp. Detta var alltså det synsätt som i stort präglade den narratologiska forskningen. Det kan närmast beskrivas som en slags standard-teori, som genomsyrat mycket av hur bibelvetare och litteraturvetare tolkat berättelser. Det Greger visat är dock att konsekvensen av detta synsätt inte bara är att det genererar problematiska tolkningar, följden är också att det blir svårt att förklara vissa aspekter av berättande.

KARAKTÄRER

Gregers diskussion av *karaktärer* – en vanlig så kallad byggsten – kan tjäna som illustration av hans kritik. Utan karaktärer som agerar och interagerar är det onekligen svårt att skapa berättelser. Berättelser beskriver hur karaktär säger, tänker och gör saker, och värderar detta beteende som gott, ont, eller lite av båda. Men är det verkligen så att karaktärer fungerar likadant i alla typer av berättelser, det vill säga det som nedifrån-och-upp-teorin antar? Nej, menar Greger. Mer specifikt menar han att det finns en tydlig skillnad mellan hur narrativ fiktion och historieskildringar fungerar.

Ett exempel på den förra finns i liknelsen om den barmhärtiga samariern i Luk 10:30–35. I berättelsen framställs samarierns handlande som rätt när han hjälper en halvdöd man, medan prästen och leviten, två andra karaktärer i denna narrativa fiktion, gör fel när de går förbi (Luk 10:30–35). Ett exempel på den senare finns i Markusevangeliets berättelse om Jesus, som gör Guds vilja när han undervisar, botar sjuka, driver ut onda andar och dör för sin övertygelse.² Det Greger menar är alltså att det finns en skillnad mellan *narrativ fiktion* som liknelser och *historieskildringar* som

² Här kan dock noteras att gränserna inte alltid är tydliga i det bibliska berättandet, se Greger Andersson, "A Narratologist's Critical Reflections on Synchronic Studies of the Bible: A Response to Gregory T. K. Wong", *SJOT* 21 (2007), 261–274 (266): "At times, episodes become scenic; in those cases, there is a real deictic shift into the here and now of the narrated situation, a 'dissolving' of the original situation". Det betyder alltså att episoder i evangelierna ibland fungerar nästan som narrativ fiktion.

Markusevangeliet.³ I historiska berättelser refererar karaktärsbeskrivningarna nämligen till verkliga personer. Det innebär att en kan ha kunskap om dessa personer från andra källor än den berättelse som tolkas. Därför kan historieskildringar *ifrågasättas*: Gjorde verkligen Jesus så? Var han god när han sade si? Sådana frågor inbjuder alltså genren i Markusevangeliet tolkaren att ställa. Så är dock inte fallet i narrativ fiktion. Här är karaktärsbeskrivningarna *absoluta*. Det vore till exempel skrottretande om någon reste sig upp och frågade ”Ursäkta, är Pippi verkligen hjälten? Inte klättrade hon väl upp på det där taket?” vid en uppläsning av Astrids Lindgrens barnböcker. ”Spelreglerna” för narrativ fiktion tillåter inte sådana frågor, menar Greger. När Jesus utmanade en laglärdys förståelse av vad det innebär att älska sin nästa genom att berätta en liknelse om en barmhärtig samarier, kunde alltså inte den laglärdyn invända mot att samariern i liknelsen är hjälten som gör gott (Luk 10:37).⁴

Det fel som standardteorin bygger på är alltså att man utgår från historieskildring som modell för allt berättande, med följden att karaktärer i narrativ fiktion också tolkas ”som om” de vore verkliga personer. Även om narratologer är goda läsare och aldrig skulle ställa så ”dumma” frågor om Pippi som de ovan, har Greger visat hur standardteorin likafullt leder till märkliga tolkningar hos bibelvetare och hur litteraturvetare får svårt att förklara olika fenomen i berättande utifrån denna teori.⁵

LUCKFYLLANDE

Ett ytterligare exempel på detta är hur läsare hanterar de luckor som återfinns i allt berättande. Liknelsen om den barmhärtiga samariern börjar

³ Fiktion och icke-fiktion är alltså *genrer* som inbjuder till vissa förväntningar på det som berättas, det handlar inte främst om innehållets *sanningsvärde* (historicitet). Även narrativ fiktion kan vara ”based on a true story”. Ett exempel på detta som Greger återkommit till i sin undervisning på ÖTH (nu ALT) är Jonaboken i Gamla testamentet (se till exempel <https://www.youtube.com/watch?v=cnxvvEIOJck>). På samma sätt är felaktig historia inte fiktion, det är dålig historia.

⁴ Greger Andersson, *The Book and Its Narratives: A Critical Examination of Some Synchronic Studies of the Book of Judges* (Örebro Studies in Literary History and Criticism 1; Örebro: Örebro universitet, 2001), 116–117.

⁵ Se Greger Andersson, *Untamable Texts: Literary Studies and Narrative Theory in the Books of Samuel* (LHBOTS, 514; London: T&T Clark, 2009), 129–251.

med orden ”En man var på väg från Jerusalem ner till Jeriko” (Luk 10:30). Informationen är knapphändig. Innebär detta att Lukas inbjuder till spekulion om mannen red på en åsna eller gick? Ska vi dra slutsatser om mannen var på väg till Jeriko för att besöka en släktning eller för att göra affärer? Inbjuds vi att lägga oss i ”diket” och känna hur det är att vara ”halvdöd”? Om vi börjar spekulera om mannens transportmedel, mål med sin resa och upplevelse av det som händer, får den inledande scenen snabbt en annan innebörd än den uppenbara – att visa att mannen lämnas halvdöd och att någon ”måste” hjälpa honom. Det är alltså inte svårt att skapa orimliga tolkningar, som den att läsaren ligger i diket med mannen och upplever det hela med honom. Men det Greger menar är att denna liknelse, denna narrativa fiktion, till skillnad från historieskrivning inte refererar till en person som kan ha känt, tänkt och gjort saker som inte nämns i texten. Därför inbjuds tolkaren att inte spekulera om samariern, prästen och leviten i liknelsen, även om berättande förstås kan antyda visst implicit innehåll som att den halvdöde mannen var jude. Den standardteori som Greger kritiserar, den som bygger på att narrativ historia utgör modellen för allt berättande, leder alltså till att narratologer menat att luckor i narrativ fiktion ska fyllas ut ”som om” det vore historieskildring. Men detta leder alltså ofta till märkligt luckfyllande, någonting som Greger gett mängder av exempel på.⁶

STRUKTUR

Gregers diskussion av berättelsers *struktur* kan också kan illustrera hans kritik av standardteorin. I sin avhandling visar han att Domarboken är en större berättelse som utgörs av flera mindre, relativt fristående berättelser.⁷ Här är ”byggstenarna” som diskuteras alltså inte karaktärer utan berättelser. En övergripande berättelse kan rama in delberättelser på olika sätt och vara olika ”stark”. Bibelvetare som är inspirerade av standard-

⁶ Andersson, *Untamable Texts*, 129–198; idem, ”What Fish Swallowed Jonah?”, i *Fact and Fiction in Narrative: An Interdisciplinary Approach*, redigerad av Lars-Åke Skalin (Örebro Studies in Literary History and Criticism, 5; Örebro: Örebro universitet, 2005), 115–139.

⁷ Andersson, *Book*. Se svar på kritik mot avhandlingen i idem, ”Synchronic Studies,” 261–274.

teorin tenderar att tolka Domarboken i linje med andra större berättelser. Mer konkret hänvisar man till den större berättelsen och menar att den ger tolkningsnycklar till hur det provocerande i delberättelserna ska tolkas. Men i Domarboken är delberättelserna inte tydlig inordnande i den övergripande berättelsen. Inramningen är ”svag” och delberättelserna ”starka”. Enligt Greger leder alltså alla-berättelser-fungerar-likadant-teorin till orimliga försök att lägga till rätta det utmanande i Domarboken.⁸

Vad är då Gregers alternativ? I stället för att bygga tolkningen nedifrån och upp gör Greger tvärtom. Han börjar uppifrån, och ställer den centrala frågan: Vilken typ av berättelser är detta? Vilket förhållningssätt inbjuder den läsaren att ta till berättandet? Greger börjar alltså med övergripande syften (eng. ”sense-governing intent”) och jobbar sig sedan nedåt, till detaljerna. En berättelses enskildheter behöver alltså tolkas i ljuset dess syfte – givet att texten fortsätter att bekräfta detta syfte. Detta visar, i sin tur, att samma sorts ”byggstenar” kan fungera på olika sätt beroende vilken typ av berättelse de tillhör.⁹

Sammantaget kan vi konstatera att Gregers bidrag till litteraturvetenskapen inte bara är innovativt och kreativt, utan att det har stor förklaringspotential inte bara för litteraturvetenskapen utan också för hur Bibelns berättelser ska förstås. Detta leder oss in på den tredje aspekten, Greger som teolog.

TEOLOGEN

Innan Greger blev anställd på Örebro universitet, arbetade han som lärare i Gamla testamentet på först Liljeholmens folkhögskola och sedan, i tider

⁸ Det kan här också konstateras att det inte bara är viktigt att skilja mellan narrativ fiktion och historieskildring, utan att också vara uppmärksam på att det finns olika typer av berättelser inom dessa huvudsakliga kategorier. Till exempel är ”tolkningsstyrkan” i den övergripande berättelsen som ramar in delberättelserna större i Markusevangeliet än i Domarboken, och denna skillnad får avgörande konsekvenser för tolkningen (se Andersson, ”Synchronic Studies,” 266).

⁹ Andersson, *Untamable Texts*, 72–128.

parallellt med universitetet, också på Örebro teologiska högskola (ÖTH, nu ALT). På dessa platser har Greger varit en mycket omtyckt bibellärare, både pedagogisk och kunnig. Han har en särskild förmåga att få studenter att tänka till genom att vidga deras horisont och fördjupa deras förståelse av Bibelns texter. Den som har läst en kurs i Gamla testamentet på något svenskt universitet, högskola eller folkhögskola har sannolikt också kommit i kontakt med den kurslitteratur Greger medverkat i.¹⁰

Föga förvånande präglas även Gregers teologiska undervisning och forskning av hans intresse för berättelser. Här handlar det då ofta om de fascinerande och utmanande livsberättelser som återfinns i Gamla testamentet, särskilt i relation till hur de, genom sättet de gestaltar ett liv som är trassligt och svårt kan få utgöra en resurs för alla de som försöker forma och leva en tro på Gud i en komplicerad värld. I sin brokighet utmanar nämligen berättelserna varje försök till teologiska förenklingar,¹¹ utan att för den skull omöjliggöra formulerandet av en större berättelse om Gud och allt annat. Viktigt i relation till det sistnämnda blir då att noga lyssna på de enskilda livsberättelser som inte enkelt inordnar sig i de föreslagna helhetsbeskrivningarna.¹²

Vid sidan av berättelserna, eller kanske snarare i förlängningen av de, återfinns också ett bredare teologiskt intresse – kanske är det så att Greger

¹⁰ Greger Andersson och Claes Bengtsson, *Bibelintrö: En guide till Gamla och Nya testamentet* (Örebro: Libris, 2003); idem et al., *Profeterna: En guide till Gamla testamentets profetiska böcker* (Örebro: Libris, 2003); idem et al., *Poeterna: En guide till Gamla testamentets poetiska böcker* (Örebro: Libris, 2004) samt idem, *Berättarna: En guide till Gamla testamentets historiska böcker* (Örebro: Libris, 2006).

¹¹ Greger Andersson, "Gamla testamentets fascinerande och utmanande berättelser", i *Ordet är dig mycket nära: Tolkningar av Gamla testamentet*, redigerad av James Starr och Birger Olsson (Skellefteå: Artos, 2018), 109–121; idem, "Stories about Humans in a Complicated World: The Narratives of the Hebrew Bible", i *God and Humans in the Hebrew Bible and Beyond: A Festschrift for Lennart Boström on his 67th Birthday*, redigerad av David Willgren [nu Davage] (Sheffield: Sheffield Phoenix, 2019), 51–71.

¹² Greger Andersson, "Att tala om kristen tro i termer av en berättelse", i *Barmhärtighetens gemenskap: Festschrift för Roland Spjuth*, redigerad av Carl-Magnus Carlstein et al. (Malmö: Spricka, 2021), 193–209. Samtalet fortsätter i denna volym, se Roland Spjuth, "Den partikulära kroppen och den stora berättelsen: Fortsatt dialog med Greger Andersson", i *Bibeln och brokiga berättelser: Festschrift för Greger Andersson*, redigerad av Carl-Magnus Carlstein, David Davage och Moa Marken (Örebro: ALT, 2025), 1–24.

ytterst är en teolog med *viss* inriktning mot Gamla testamentet? Tre områden förtjänar att noteras särskilt här.

Det första området kan vi benämna som *predikan och bibeltolkning*. Greger har visat stort intresse för pentekostal bibeltolkning, särskilt hur pingstpredikanter tolkar Bibeln. Genom sin forskning har han visat hur pingstpredikanter praktiserar en nutidsanknyttande tolkning som skiljer sig från både den tolkning som kommer ur bruket av historisk-kritiska bibelvetenskapliga metoder, och från den mer evangeliskt präglade textutläggande förkunnelse som menar att Bibelns tilltal i nutiden behöver gå via det ursprungliga tilltalet i historien.¹³ Den nutidsanknyttande förkunnelsen är i pentekostala sammanhang alltså inte resultatet av någon exegetisk metod. Därmed prövas den inte heller i relation till texters historiska betydelser. I stället visar Greger att en sorts ”trons regel” utgör ramverket för att pröva förkunnelsen.¹⁴ Relaterat till detta har Greger också visat på hur den roll som tidiga pingstpredikanter livsberättelser har haft för bibeltolkningen. Dessa predikanter tolkade inte bara sina erfarenheter utifrån de för pentekostalismen centrala berättelserna om de första kristna i Apostlagärningarna – deras egna livsberättelser blev alltså också viktiga tolkningsnycklar för hur Bibeln skulle förstås.¹⁵

Det andra området är *kristna skolor och ungas tro*. I en studie av grundskolor som startats av pingstförsamlingar visar Greger tillsammans med Fredrik Wenell på intressanta förskjutningar i teologi och praktik. Givet den statliga regleringen av skolor får målet med dessa skolor inte vara att omvända elever till kristen tro. I stället formuleras uppgiften i termer av att skapa en kultur som formar goda människor. Det intressanta blir att de värderingar som den goda kulturen ska gestalta – frihet, tolerans och kärlek – kallas *kristna*, trots att samma ideal också präglar kommunala skolor, någonting som tyder på att man i de kristna skolorna utgår från att

¹³ Greger Andersson, ”Pentekostal hermeneutik: Hur tolkar svenska pingstpredikanter Bibeln?”, *SJLT* 7 (2020), 1–18.

¹⁴ Greger Andersson, ”Att pröva förkunnelsen: Diskussion med utgångspunkt i en rapport om Knutby”, *HYBRID* 1 (2023), 1–20.

¹⁵ Greger Andersson, ”To Live the Biblical Narratives: Pentecostal Autobiographies and the Baptism in the Spirit”, *PentecoStudies* 13/1 (2014), 112–127.

omvändelse inte behövs för att leva ett gott liv.¹⁶ På samma tema har Greger varit med i en studie som visat att unga i karismatiska och evangelikala församlingar tenderar att tala som sin tro i termer av *äktthet* utan att hänvisa särskilt mycket till Bibeln, och att denna tro enligt dessa unga leder till välmående, mening och trygghet.¹⁷

Det tredje och sista området relaterar till *kroppen och lidandet*. Enligt Greger kan kroppen, både i Bibeln och den kristna traditionen, ses som något av en *konfliktzon*.¹⁸ Å ena sidan är kroppen en begränsning: Lidande och frestelse har med kroppen att göra. Å andra sidan är kroppen Guds skapelse: Den utgör en plats för möten med Gud. Hur teologin artikulerar denna konfliktzon blir därför avgörande för tron. I flera texter har han också diskuterat lidande.¹⁹ Tillsammans kan dessa två betoningar – kroppen och lidandet – sägas knyta an till flera av de områden som presenteras ovan. Med fokus på *Bibeln* i allmänhet och Gamla testamentet i synnerhet fokuseras livets *brokighet* i en komplicerad värld, och då särskilt hur denna brokighet uttrycks genom *berättelser*. Det var därför naturligt för oss att dessa tre ord skulle utgöra titeln på denna festskrift: *Bibeln och brokiga berättelser*.

BOKENS UPPLÄGG

Rent konkret samlar volymen sakkunniggranskade artiklar skrivna av bibelforskare och litteraturvetare, vänner till Greger, som alla på något sätt skriver om Bibeln och brokiga berättelser. För att synliggöra huvud-

¹⁶ Greger Andersson och Fredrik Wenell, "Swedish Christian Schools as a Case Study of How New Practices Relate to Theological Issues", *Ecclesial Practices* 9/2 (2022), 206–226.

¹⁷ Greger Andersson et al., "Unga i karismatiska och evangelikala kyrkor resonerar om sin tro", *SJLT* 4 (2017), 1–22.

¹⁸ Greger Andersson och Roland Spjuth, "Kroppen som konfliktzon: Den bibliska traditionen", *Tidskrift för litteraturvetenskap* 51/1–2 (2021), 92–101.

¹⁹ Greger Andersson, "Lidande och sjukdom i Gamla testamentet", i *Sjukdom och belande: Att tro på Guds ingripande utan att förneka lidandet*, redigerad av idem (Örebro: Libris, 2014), xx–zz; idem, "Sjukdom och lidande och den kristna berättelsen: En biblisk och hermeneutisk analys", *SJLT* 1 (2014), 1–17.

sakliga betoningar i artiklarna är volymen indelad i tre delar, som vart och ett knyter an till något av titelns ledord.

I den första delen, *Bibeln*, återfinns fyra artiklar. Roland Spjuth inleder med att föra vidare samtalet om den kreativa spänningen mellan den partikulära kroppen, som relateras till Bibelns mångfald, och individens livstolkning och lidande, och den kristna trons anspråk på helhet. Sedan diskuterar Josef Forsling frågan vad det är att berätta en historia i Gamla testamentet genom att titta på betydelsen av det bibelhebreiska lexemet *sipper* i ljuset av lexikal semantik och tre parametrar i narrativ teori: historia, text och berättelsens situation. Denna artikel följs av David Davages problematiserande diskussion av en grundläggande förutsättning för evangelikal bibeltolkning, nämligen att en texts då-budskap (i singular) behöver utgöra grunden för tillämpning i samtiden. Detta görs genom att analysera hur paratextuell varians påverkar hur exodusberättelsen uppfattas i Ps 114. Sist i denna sektion studerar Tommy Wasserman hur skrivare och översättare i historien hanterat brokighet i Bibelns berättelser, särskilt de som berättar om gudomligt och mänskligt våld.

Den andra delen, *Brokighet*, innehåller fyra artiklar. Sten Wistrand inleder med att diskutera brokighet och mångstämmighet i Willy Kyrklunds *Polyfem förvandlad*. Han utgår från begreppen familjelikhet och kompositroman för att beskriva hur texten är gjord och fungerar och vilka konsekvenserna blir när man försöker tolka den. Mer precist visas hur boken knyter an till Kyrklunds protest mot människans villkor och att det är just i den protesten som det djupast mänskliga alltid finns. Artikeln följs sedan av Lena-Sofia Tiemeyers studie av hur Gamla testamentets brokiga porträttering av Josefs maskulinitet i 1 Mos 39 hanteras i evangelikal uppbyggelselitteratur. I kontrast till judisk receptions historia, som återkommande tar tillvara brokigheten som en resurs för livstolkning tenderar uppbyggelselitteraturen att lägga denna brokighet tillrätta genom att skapa lättsmälta berättelser som bekräftar den egna teologin. I den tredje artikeln i denna del argumenterar sedan Karl Ågerup för att det finns ett viktigt pedagogiskt värde att använda brokig, kanske till och med bråkig, litteratur i undervisning. Mer specifikt granskar han den kritik

som två schweiziska forskare riktat mot den franska författaren Michel Houellebecq och hans romaner *Kartan och landskapet* och *Underkastelse*, och föreslår att det är just brokigheten och ambiguiteten som skapar ett engagerande diskussionsunderlag som främjar utvecklingen av demokratiska färdigheter. Sist i denna del skriver Åsa Molin om vikten av att låta Bibelns berättelsers brokighet synas också i förkunnelse. Med inspiration i Marilynne Robinsons *Reading Genesis* och homiletikerna Thomas G. Long och Brent A. Strawn visar Molin att den predikan som vågar vara ärlig och spegla livets brokighet stärker förmågan att skapa hopp och helande.

Den tredje och sista delen analyserar berättelser på olika sätt. Först ut är Carl-Magnus Carlstein, som diskuterar hur förebildlighet i berättelsen om Jesus och svärdshugget i Luk 22:47–53. Med hjälp av distinktioner från forskning om berättande och kommunikation visar Carlstein inte bara varför bibelforskningens tolkningar ofta är otillräckliga, utan också hur en framkomlig väg kan se ut som tydligt redogör för både förutsättningar och metodiska vägval i tolkningen av berättelsen. Artikeln följs av Arne Florins analys av hur namnet Greger används på tre olika sätt i tre olika berättelser – Ibsens *Vildanden*, Kafkas *Förvandlingen* och Eyvind Johnsons *Romantisk berättelse*, vidare av Mikael Tellbes analys av hur Paulus vill forma de primärt icke-judiska adressaternas identitet och självförståelse i Korinth genom att skriva fram sju grundelement i Israels berättelse: utkorelse, uttåg, ökenvandring, förbund och lag, land och tempel, profetisk tillrättavisning och exil samt en slutlig, eskatologisk upprättelse genom den messianske befriaren. Sedan följer Pär-Yngve Anderssons artikel om hur frågor om livsmening tas upp i fyra romaner av Lars Andersson. Han visar hur de individuella människornas svårigheter bryts mot ett möjligt hopp om mening, med utgångspunkt i en gudomlig nåd. Betydelsen av det medmänskliga tjänandet är också centralt i texterna, medan omöjligheten att göra sig en fast bild av Gud betonas. Sist kommer en artikel av Stefan Green, som fokuserar hur Abrahams upplevelse av teofani i Abrahamsberättelsen förstås och tolkas i Jesaja, den tidiga judiska litteraturen, Nya testamentet och Justinus *Dialog med Tryfon*.

Sammantaget hoppas vi att bidragen i denna volym inte bara ska visa vår uppskattning till Greger som person, utan också belysa de betydande bidrag som han har gett till både akademi och kyrka genom ett liv av kreativ och engagerad undervisning och forskning och dess ständiga relevans för den lidande människans förmåga att navigera i Guds mångfaldiga, komplexa värld.

PUBLIKATIONSLISTA

- Greger Andersson, *The Book and Its Narratives: A Critical Examination of Some Synchronic Studies of the Book of Judges* (Örebro Studies in Literary History and Criticism, 1; Örebro: Örebro universitet, 2001).
- , "Domarboken och dess berättelser", i *Libris stora handbok till Bibeln*, redigerad av Pat och David Alexander – svensk redaktör Sune Fahlgren (Örebro: Libris, 2001).
- och Claes Bengtsson, *Bibelintro: En guide till Gamla och Nya testamentet* (Örebro: Libris, 2003).
- et al., *Profeterna: En guide till Gamla testamentets profetiska böcker* (Örebro: Libris, 2003).
- , "Vad håller ihop en karaktär?", i *Ordet och köttet: Om teorin kring litterära karaktärer*, redigerad av Lars-Åke Skalin (Örebro: Universitetsbiblioteket, 2003), 15–31.
- , "Är Gamla testamentets berättare otillförlitliga?", i *Berättaren: En gäckande röst i texten*, redigerad av Lars-Åke Skalin (Örebro: Universitetsbiblioteket, 2003), 123–144.
- et al., *Poeterna: En guide till Gamla testamentets poetiska böcker* (Örebro: Libris, 2004).
- , "What Fish Swallowed Jonah?", i *Fact and fiction in Narrative: An Interdisciplinary Approach*, redigerad av Lars-Åke Skalin (Örebro Studies in Literary History and Criticism, 5; Örebro: Örebro universitet, 2005), 115–139.
- , "Metanarrative Remarks in the Fairy Tales of Hans Christian Andersen", i *When We Get to the End ...: Towards a Narratology of the*

- Fairy Tales of Hans Christian Andersen*, redigerad av Per Krogh Hansen och Marianne Wolff Lundholt (Odense: University Press of Southern Denmark, 2005), 155–202.
- et al., *Berättarna: En guide till Gamla testamentets historiska böcker* (Örebro: Libris, 2006).
- , "A Narratologist's Critical Reflections on Synchronic Studies of the Bible: A Response to Gregory T. K. Wong", *SJOT* 21 (2007), 261–274.
- , *Untamable Texts: Literary Studies and Narrative Theory in the Books of Samuel* (LHBOTS, 514; London: T&T Clark, 2009).
- , "Theology on the Borderline of Narrative: Two Sermons as Test Cases", i *Borderliners: Searching the Boundaries of Narrativity and Narratology*, redigerad av Per Krogh Hansen (Köpenhamn: Forlaget Medusa, 2009), 197–218.
- , "Is There a Narrative Method of Text Analysis and Interpretation?" i *Disputable Core Concepts of Narrative Theory*, redigerad av Göran Rossholm och Christer Johansson (Bern: Peter Lang Publishing Group, 2012), 279–305.
- , "Postclassical Narratology vs. Poetics: David Herman's 'Hypothetical Focalization' as a Test Case", i *Semiosphere of Narratology: A Dialogue of Languages and Cultures – An International Volume of Scientific Articles*, redigerad av Ludmila Tatara och José Angel García Landa (Balashov: Nikolayev, 2013), 7–24.
- , "The Problem of Narratives in the Bible: Moral Issues and Suggested Reading Strategies", i *Narrative Ethics*, redigerad av Jakob Lothe och Jeremy Hawthorn (Amsterdam: Rodopi, 2013), 59–72.
- , red., *Sjukdom och belande: Att tro på Guds ingripande utan att förneka lidandet* (Örebro: Libris, 2014).
- , "Lidande och sjukdom i Gamla testamentet", i *Sjukdom och belande: Att tro på Guds ingripande utan att förneka lidandet*, redigerad av idem (Örebro: Libris, 2014), xx–zz.
- , "Sjukdom och lidande och den kristna berättelsen: En biblisk och hermeneutisk analys", *SJLT* 1 (2014), 1–17.

- , "To Live the Biblical Narratives: Pentecostal Autobiographies and the Baptism in the Spirit", *PentecoStudies* 13/1 (2014), 112–127.
- et al., red., *Berättande – Liv – Mening: Fakta och fiktion, biografi, narrativ metod* (Örebro: Örebro universitet, 2014).
- , "Att göra konst av historien: Selma Lagerlöf och Jerusalem", i *Berättande – Liv – Mening: Fakta och fiktion, biografi, narrativ metod*, redigerad av idem et al. (Örebro: Örebro universitet, 2014), 159–178.
- , "The Charge Against Classical and Post-Classical Narratologies' 'Epistemic' Approach to Literary Fiction", i *Narrative Theory, Literature, and New Media: Narrative Minds and Virtual Worlds*, redigerad av Mari Hatavara et al. (New York: Routledge, 2016), 50–66.
- , "Homosexualitetsfrågan: En retorisk kris för kyrkan och dess ledare", *SJLT* 3 (2016), 1–21.
- , Tommy Wasserman och David Willgren [nu Davage], red., *Studies in Isaiah: History, Theology, and Reception* (London: Bloomsbury T&T Clark, 2017).
- et al., "Unga i karismatiska och evangelikala kyrkor resonerar om sin tro", *SJLT* 4 (2017), 1–22.
- , "Gamla testamentets fascinerande och utmanande berättelser", i *Ordet är dig mycket nära: Tolkningar av Gamla testamentet*, redigerad av James Starr och Birger Olsson (Skellefteå: Artos, 2018), 109–121.
- , "Om ren och oren föda", *Aiolos* 62–63 (2018), 41–46.
- och Tommy Sandberg, "Sameness versus Difference in Narratology: Two Approaches to Narrative Fiction", *Narrative* 26/3 (2018), 241–261.
- et al., "Introduction: Sameness and Difference in Narratology", *Frontiers of Narrative Studies* 5/1 (2019), 11–16.
- , "Narrating Selves and the Literary in the Bible", *Partial Answers* 17/1 (2019), 87–105.
- och Tommy Sandberg, "A Reply to Mari Hatavara and Matti Hyvärinen", *Narrative* 27/3 (2019), 378–381.
- , "Stories about Humans in a Complicated World: The Narratives of the Hebrew Bible", i *God and Humans in the Hebrew Bible and Beyond: A Festschrift for Lennart Boström on his 67th Birthday*, rediger-

- ad av David Willgren [nu Davage] (Sheffield: Sheffield Phoenix, 2019), 51–71.
- , ”Pentekostal hermeneutik: Hur tolkar svenska pingstpredikanter Bibeln?”, *SJLT* 7 (2020), 1–18.
- och Roland Spjuth, ”Kroppen som konfliktzon: Den bibliska traditionen”, *Tidskrift för litteraturvetenskap* 51/1–2 (2021), 92–101.
- , ”The Narrator in Biblical Narratives”, i *Optional-Narrator Theory: Principles, Perspectives, Proposals*, redigerad av Sylvie Patron (Lincoln: University of Nebraska Press, 2021), 150–165.
- , ”Att tala om kristen tro i termer av en berättelse”, i *Barmhärtighetens gemenskap: Festskrift för Roland Spjuth*, redigerad av Carl-Magnus Carlstein et al. (Malmö: Spricka, 2021), 193–209.
- och Jimmy Engren, ”Narration, Life and Meaning in History and Fiction”, *Scandinavian Journal of History* 47/1 (2022), 62–82.
- och Fredrik Wenell, ”Swedish Christian Schools as a Case Study of How New Practices Relate to Theological Issues”, *Ecclesial Practices* 9/2 (2022), 206–226.
- , ”Att pröva förkunnelsen: Diskussion med utgångspunkt i en rapport om Knutby”, *HYBRID* 1 (2023), 1–20.
- , ”Ehud and Eglon: Cunning Behaviour in the Bible”, i *Characters and Characterization in the Book of Judges*, redigerad av Keith Bodner och Benjamin J. M. Johnson (New York: T&T Clark, 2024), 27–41.
- , ”Berättelserna, samtiden och framtiden”, i *Redan nu men ännu inte: Festskrift för Mikael Tellbe*, redigerad av David Davage och Roland Spjuth (Stockholm: Libris, 2025), 63–76.

TABULA GRATULATORIA

ALT (ÖMS/ÖTH)	Henric Bagerius	Maria Brolin
Owe Anbäcken	Josef Bergdahl	Anna Brynhildsen
Pär-Yngve Andersson	Carl Johan Berglund	Carl-Magnus
Susanna Andersson	Anders Björkvall	Carlstein
Charlotte Arenander	Lennart Boström	Björn Cedersjö

David Davage	Maria Karlsson	Helge Rähä
Dan Elofsson	James A. Kelhoffer	Göran Sahlberg
Jimmy Engren	Håkan Kenne	Tommy Sandberg
LarsOlov Eriksson	Per Klingberg	Blaženka Scheuer
Linda Eriksson	Åsa Kristensson	Lina Skoghäll
Sune Fahlgren	James Lancaster	Edward Sköllerfalk
Arne Florin	Mats Landqvist	Roland Spjuth
Josef Forsling	Maria Ledstam	Elin Stenberg
Bruno Frandell	Göran Lennarsson	Ulf Sundkvist
Samuel Furingsten	Anton Lidström	Karl Inge Tangen
Mattias Fyhr	Carina Lidström	Mikael Tellbe
Stefan Green	Petrus Lilja	Lennart Thörn
Micael Grenholm	Simon Lindberg	Lena-Sofia Tiemeyer
Joel Halldorf	Fredrik Lindström	Assimakis Tseronis
Niklas Holmefur	Patrik Lundell	Tommy Wasserman
Sofia Hort	Johannes Magnusson	Fredrik Wenell
Chi-Chieh Huang	Moa Marken	Gustav Westberg
Klara Härgestam	Pekka Møllergård	Patrik Winton
Arne Högberg	Åsa Molin	Sten Wistrand
Åsa Högberg	Amanda Nordin	Sam Wohlin
Bert Ingelsten	Ludvig Nyman	Daniel Woody
Mattias Jacobsson	Sören Perder	Hanna Wårlegård
Denny Jansson	Niklas Piensoho	Daroon Yassin
Göran Janzon	Arne Rasmusson	Wenting Zhao
Lars Johansson	Bengt Rasmusson	Karl Ågerup
Anton Johnsson	Birgitta Rasmusson	
Ulrik Josefsson	Lars Råmunddal	